

Σημειώσεις του μακαριστού Κατηχητή Γεωργίου Ξ. Οικονόμου

ΠΕΡΙ ΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΛΟΓΙΣΜΟΙ

Οι μὲν λογισμοὶ τῆς ψυχῆς εοῖκασι λίθοις τιμίοις και μαργαρίταις, οι δε ἀκάθαρτοι λογισμοὶ μεμεστωμένοι εἰσὶν οστέων νεκρῶν και πάσης ἀκαθαρσίας και δυσωδίας.

(Μακαρίου του Αιγυπτίου, Ομιλίες πνευματικάι)

Ἀδελφέ μη δύναται νῆσος κειμένη μέσον θαλάσσης ἀποκόπτειν τα κύματα τοῦ μη προσκρούειν αὐτή; πλὴν ὅτι ἡ νῆσος ἀντιδέρει τοῖς κύμασιν. Οὕτω και ἡμεῖς ἀποκόψαι τοὺς λογισμοὺς οὐ δυνάμεθα, μάλιστα ἐμπαθεῖς ὄντες, ἀντιδέρειν δε αὐτοῖς και ἀπέργειν τὴν εἰς ἡμᾶς εἴσοδον ἰσχύομεν. Εἰ δε ἀφίομεν αὐτοὺς ἔνδον εἰσιέναι, ἐκεῖνοι λοιπὸν νομὴν εὐρίσκοντες, καταβραχύ καταλύουσιν τὴν ψυχὴν.

(Εφραίμ του Σύρου, Εὐεργετινὸς Δ')

Ὁ γὰρ ἀκριβεύόμενος ἐν τοῖς λογισμοῖς, ἐπιγινώσκει τοὺς θέλοντας εἰσελθεῖν και μῖναί αὐτόν.

(Αββά Ησαΐου, Λόγοι Κα')

Τοῖς μὲν κοσμικοῖς οἱ δαίμονες δια τῶν πραγμάτων μάλλον παλαίουσιν, τοῖς δε μοναχοῖς ὡς ἐπὶ πλείστον δια τῶν λογισμῶν. Πραγμάτων γὰρ διὰ τὴν ἐρημίαν ἐστέρηνται. Και ὅσον ευκολώτερον το κατὰ διάνοιαν ἀμαρτάνειν το κατ' ἐνέργειαν, τοσοῦτον χαλεπώτερος και ὁ κατὰ διάνοιαν πόλεμος τοῦ διὰ τῶν πραγμάτων συνιστάμενου. Ευκίνητον γὰρ τι πρᾶγμα ὁ νους και πρὸς τὰς ἀνόμους φαντασίας δυσκάθεκτον.

(Εὐαγρίου Πρακτικὸς)

Δει οὖν τὸν ἀναχωροῦντα φυλάττειν νύκτωρ και μεθ' ἡμέραν τοῦτο τὸ ποίμνιον (τῶν λογισμῶν). Μῆτι τῶν γεννημάτων γένηται θηριάλωτον ἢ λησταῖς περιπέσῃ. Εἰ δε ἄρα τι τοιοῦτον συμβαίνει κατὰ τὴν νάπην, ευθύς ἐξαρπάξειν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λέοντος και τῆς ἀρκτοῦ.

(Εὐαγρίου, Περί διακρίσεως παθῶν και λογισμῶν)

Ὅμοιος εἰμὶ ἀνθρώπῳ καθημένῳ ὑποκάτω δένδρου μεγάλου και θεωροῦντι θηρία πολλὰ και ἐρπετὰ ἐρχόμενα πρὸς αὐτόν, και ὅταν μη δυνηθῇ στήναι κατ' αὐτῶν τρέχει ἄνω εἰς τὸ δένδρον και σώζεται. Οὕτω καγὼ καθέξομαι ἐν τῷ κελίῳ μου και θεωρῶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ἐπάνω μου και ὅτε μη ἰσχύσω πρὸς αὐτοὺς, καταφεύγω πρὸς τὸν Θεόν διὰ προσευχῆς και σώζωμαι ἐκ τοῦ ἐχθροῦ.

(Ιωάννου Κολοβού, ἐκ τοῦ Γερωντικῡ)

Ὡσπερ κάμπτρα (=κοφίνι) μεστή ἱματίων, και εἴαν ἀφῇ αὐτὰ τις, τῷ χρόνῳ σήπονται. Οὕτω και οἱ λογισμοί. Εἴαν μη ποιήσωμεν αὐτοὺς σωματικῶς τῷ χρόνῳ ἀφανίζονται, ἤτοι σήπονται...

Ὡσπερ εἴαν τις ὄφιν και σκορπίον βάλῃ εἰς ἀγγεῖον και φράξῃ, πάντως τῷ χρόνῳ ἀποθνήσκουσιν. Οὕτω και οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ἀπὸ τῶν δαιμόνων βλαστάνοντες διὰ τῆς υπομονῆς ἐκλείπουσιν.

(Αββά Ποιμένος, ἐκ τοῦ Γερωντικῡ)

Ἠρώτησαν ποτὲ τὸν Αββάν Σιλουανὸν λέγοντες: Ποίαν πολιτείαν εἰργάσω πάτερ, ἵνα λάβῃς τὴν φρόνησιν ταύτην; και ἀπεκρίθη: οὐδέποτε ἀφήκα εἰς τὴν καρδίαν μου λογισμὸν παροργίζοντα τὸν Θεόν.

(Γερωντικόν)

Αδελφός ηρώτησε τον Αββά Ποιμένα διά τας των λογισμών επηρείας και λέγει αυτώ ο γέρων: τούτο το πράγμα έοικεν ανδρί έχοντι πύρ εξ ευωνύμων και κρατήρα ύδατος εκ δεξιών. Εάν ουν αφθή το πυρ, λάβη εκ του κρατήρος το ύδωρ και σβέση αυτό. Το πυρ εστίν ο σπόρος του εχθρού, το δε ύδωρ, το ρίψαι ενώπιον του Θεού.

(Γεροντικόν)

Εστίν ότε οι δαίμονες υποβάλουσί σοι λογισμούς και πάλιν ερεθίζουσι σε δήθεν προσεύξασθαι κατ' αυτών, ή αντιλέξαι αυτοίς και εκουσίως υποχωρούσιν ίνα απατηθείς, οηθής περί σεαυτού ότι ήρξω νικάν τους λογισμούς και νικάν τους δαίμονας.

(Νείλου Ασκητού, Λόγος περί προσευχής)

Όσπερ ουν άτερ πλοίου μεγάλου θαλάττιον πέλαγος πειράσαι ου δυνατόν, ούτως αδύνατον εκδιώξαι προσβολήν λογισμού πονηρού, χωρίς επικλήσεως Ιησού Χριστού...

(Ησυχίου πρεσβυτέρου, προς Θεόδουλον Φιλοκαλ. 4)

Πολλάκις εξ ηδίστης όψεως ή χείρας αφής, ή ευώδους οσφρήσεως ή ακοής ηδυφωνίας οι λογισμοί εν τη καρδιά την είσοδον λαμβάνουσιν.

(Ιωάννου της Κλίμακας, Λόγος ΙΕ Περί αγνείας)

Σπουδάσατε γεωργείν καλούς λογισμούς, ίνα αυτούς εύρητε εκεί.

(Αββά Δωροθέου, Διδασκαλία ΙΒ)

Δει ούν, ότε έρχονται στενούντες σε εναντίον λογισμοί κράζειν προς τον Θεόν Κύριε ως θέλεις και ως οίδας, οικονόμει συ το πράγμα. Πολλά γάρ ό νομίζομεν ή παρ' ελπίδα ποιεί η πρόνοια του Θεού, και άλλως ελπιζόμενα πράγματα εκ πείρας ευρέθησαν ετέρως. Και απλώς μη ανθρωπίνοις λογισμοίς θέλαιν ως είπον, ηνομίζουν περιγενέσθαι λογισμών δαιμονικών. Ο Αββάς Ποιμήν ειδώς ταύτα, το, μη μεριμνήσαι περί την αύριον, φησίν, ανθρωπώω είρηται εν πειρασμώ όντι. Πιστεύων ουν αληθή ταύτα είναι τέκνον, άφες πάντα λογισμόν ίδιον κάν συνετός ή, και κράτει την εις Θεόν ελπίδα τον εκ περισσού ποιούντα ών αιτούμεθα, ή νοούμεν.

(Αββά Δωροθέου, προς αδελφόν στενοχωρούμενον)

Προς τους λογισμούς τους λυπηρούς, αμνησικάκως άπαντα. Προς δε τους φιληδόνους εχθωδώς διάκεισο.

(Θαλασσίου Αφρικανού, Φιλοκαλία)

Τρία υπάρχουσι πράγματα δι' ων λαμβάνεις λογισμούς: η αίσθησι και η μνήμη και η κράσις του σώματος. Χαλεπότεροι δε οι από της μνήμης εισίν.

(Θαλασσίου Αφρικανού)

Όσπερ ο κηπουρός μη επαίρων τας βοτάνας, αποπήγει τά λάχανα ούτω και ο νους μη καθαίρων τους λογισμούς, απόλλυσι τους πόνους.

(Θαλασσίου Αφρικανού)

Ρεύμα ποτάμιον εστί η έφοδος των πονηρών λογισμών, εν οισ η προσβολή, και μεθ' ης η συγκατάθεσις της αμαρτίας ως πλημμύρα κυματουμένη γίνεται την καρδιάν καλύπτουσα.

Οι λογισμοί λόγοι των δαιμόνων εισί και των παθών πρόδρομος, ώσπερ και των πραγμάτων οι λόγοι και τα νοήματα. Αδύνατον γάρ αγαθόν ή κακόν ενεργήσαι μη προσβαλόν πρότερον τον εαυτού λογισμόν, είπερ λογισμός εστί, προσβολής ανείδεος κίνησις πραγμάτων οποιωνούν.

(Γρηγορίου Σιναΐτου)

Του πάθους της πορνείας έξωθεν της φυσικής κινήσεως γινομένου γίνωσκε ότι από λογισμών υπερηφανίας επειράθης. Και μίξον τη τροφή σου σποδόν, και προσκόλλησον τη γη την σήν γαστέρα, και εξερεύνησον τι ενενοήσας και μάθε την αλλοίωσιν της φύσεώς σου και τά παρά φύσιν

σου έργα, και ίσως ελεήσει σε ο Θεός, και εξαποστείλει σοι φως του μαθεῖν ταπεινωθῆναι ἵνα μη αυξηθῇ ἡ κακία σου.

(Ισαάκ του Σύρου, τα ευρεθέντα ασκητικής)

Εστί δαίμων επάν εν τη κλίνη αναπέσωμεν, προς ημάς παραγενόμενος, και πονηραῖς ημάς και ρυπαραῖς κατατοξεύων ενθυμήσεσι, ἵνα τη οκνηρία εἰς προσευχήν τότε κατ' αὐτοῦ μη σπλισμένοι εν ρυπαραῖς ἐννοίαις αφυπνώσαντες, ρυπαρά και τα ἐνύπνια κτησώμεθα. Εστί πνευμάτων πρόδρομος καλούμενος ἐξ ὕπνου ημάς ευθέως δεχόμενος, και την πρωτόνοιαν ημῶν καταμολύνων.

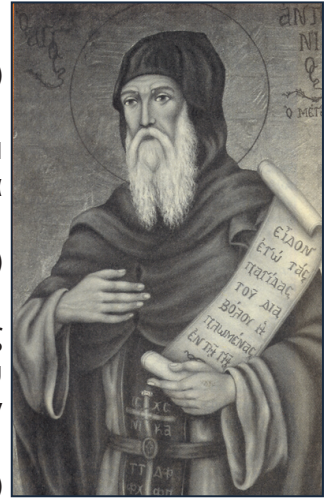
(Ιωάννου της Κλίμακας, περί διακρίσεως)

....Ταῦτα Δε διηγησάμην, ἵνα ἐνωγώνιοι, πάντοτε ὦμεν και ευτρεπισμένοι προς την της ψυχῆς ἀπό του σώματος ἐξοδον, μήποτε τη φιληδονία συναπαγόμενοι εν τῷ καιρῷ της ἐξόδου ἀφορήτως οδυνησώμεθα.

(Μεγάλου Ευθυμίου)

Ὅταν ἡδονῆς τινός φαντασίας ἀναλάβης, φύλασσε σεαυτόν, μη ευθέως συναρπασθῆς ὑπὸ αὐτῆς, ἀλλά μικρόν υπερτιθέμενος, μνήσθητι του θανάτου και ενθυμήθητι πῶς ἀμεινον ἐστι το συνειδέναι σεαυτῷ, ταύτην την πλάνην της ἡδονῆς νενικηκότι.

(Μεγάλου Αντωνίου, Παραίνεσις Φιλοκαλία Α)

Εν δε τῷ Ευαγγελίῳ ο Κύριος τῇ ἰδίᾳ φωνῇ, ὡς ἀν πόρρωθεν διαφυλαχθεῖ ἤμεν του τοιούτου κακοῦ καθάπερ τινά ρίζαν του πάθους τὴν διὰ του ἰδεῖν ἐγγινομένην ἐπιθυμίαν ἐξετε με διδάσκων ὅτι ο τῇ ὀψει το πάθος παραδεξάμενος ὁδὸν δίδωσι καθ' εαυτοῦ τὴ νόσω τὰ γάρ πονηρά των παθημάτων λοιμοῦ δίκην ἐπειδὴν ἀπαξ των καιρίων κατακρίση τῷ θανάτῳ παύεται μόνω.

(Αγίου Γρηγορίου Νύσσης, εἰς τον Βίον του Μωυσέως)

ΛΟΓΙΣΜΟΙ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ

Ὅταν ἐρχηται ο λογισμὸς οὗτος (δηλαδή της βλασφημίας), λέγε: ἐγὼ πράγμα οὐκ ἔχω. Ἡ βλασφημία σου επάνω σου, σατανά. Τοῦτο γάρ το πράγμα οὐ θέλει ἡ ψυχὴ μου.

(Αββά Ποιμένος, ἐκ του Γεροντικού)

Μη ἐπαρθῆς τῇ καρδίᾳ σου ἐπὶ νοήμασι γραφικοῦ, ἵνα μη τῷ πνεύματι της βλασφημίας κατὰ νουν περιπέσης.

(Μάρκου του Ασκητοῦ, Περί νόμου πνευματικοῦ)

Ἡ δε της βλασφημίας υποβολὴ των ἐχθρῶν, ἐάν εὖρη τινά μη νιφάλιον, κάν ἡ ἀγαπῶν του Θεοῦ, ἐάν μη νίψη ὡς δεῖ ἡ ἐξετάση τινά ἐπιστήμονα καί μάθη το πῶς νικήσει αὐτήν δολίαν οὔσαν, τοῦτον ἀπολέσει. Και πολλοί ἐθανάτωσαν εαυτούς, ο μεν επάνωθεν πέτρας εαυτοῦ ρίζας ὡς ἐκστατικός, και ἄλλος μαχαίρῃ ἀνέπτυξεν τὴν κοιλίαν και ἀπέθανεν, και ἄλλοι ἄλλως. Μέγα γάρ κακόν το μη ἀναγγεῖλαι τοῦτο ταχέως τῷ ἔχοντι τὴν γνώσιν, πρό του χρονίσαι το πάθος.

(Αββά Παχωμίου)

Μη ταραπτέτω δε ημάς ο δαίμων ο συναρπάζων τὸν νουν πρὸς βλασφημίαν Θεοῦ και προς τὰς ἀπειρημένας φαντασίας ἐκεῖνας, ἅς ἐγωγε οὐδέ γραφὴ τετόλμηκα, μηδὲ τὴν προθυμίαν ημῶν ἐκκοπτέτω. Καρδιογνώστης γάρ ἐστίν ο Θεός και οἶδεν, ὅτι οὐδέ εν τῷ κόσμῳ ὄντες ποτέ τοιαύτην μανίαν ἐμάνημεν. Σκοπὸς δε τούτῳ τῷ δαίμονι, παῦσαι ημάς της προσευχῆς ἵνα μη στώμεν ἐναντίον κυρίου του Θεοῦ ημῶν, μηδὲ τὰς χεῖρας ἐκτείνειν τολμήσωμεν, καθ' οὐ ταῦτα διενεώθημεν.

(Ευάγγελιος Πρακτικός)

Ὅταν ἀρχηται ο νους εἰς τὴν ἀγάπην του Θεοῦ προκόπτειν, τότε και ο δαίμων της βλασφημίας

άρχεται εκπειράζειν αυτόν... πολεμούμενοι γάρ καί αντιπολεμούντες δοκιμώτεροι και γνησιώτεροι εις τήν αγάπην του Θεού ευρισκόμεθα. Η δε ρομφαία αυτού εισήλθεν εις τήν καρδίαν αυτού και τά τόξα αυτού συντριβείη.

(Μάξιμου του Ομολογητού, κεφ. Περί αγάπης)

ΕΞΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΡΤΙΩΝ

Δει δε και των υποτεταγμένων έκαστον, ει γε μέλλει αξιόλογον προκοπήν επιδείκνυσθαι, και εν έξει της κατά τα προστάγματα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού ζωής γενέσθαι, μηδέν μέν ψυχής κίνημα απόκρυφον φυλάσσειν παρ' εαυτώ, μηδένα δε λόγον αβασανίστως προΐεσθαι, αλλ' απογυμνούν τα κρυπτά της καρδίας τοις πεπιστευμένοις των αδελφών ευσπλάχνως και συμπαθώς επιμελείσθαι των ασθενούντων. Ούτω γάρ το μέν επαινετόν βεβαιούται, το δε αδόκιμον της προσηκούσης θεραπείας αξιωθήσεται. Εκ τε της τοιαύτης συνοικήσεως δια της κατά μικρόν προσθήκης η τελείωσις ημίν προσγενήσεται.

(Μεγάλου Βασιλείου, Όροι κατά πλάτος)

Ου χαίρει επ' ουδενί ούτως ο εχθρός, ως επί τοις μη εκφαίνουσι τους λογισμούς αυτών.

(Ιωάννου του Κολοβού, Γεροντικόν)

Τον δε βραδύνοντα λογισμόν και πολεμούντα σε ειπέ τω αββά σου και δια Θεού θεραπεύει σε.

(Βαρσανουφρίου του Μεγάλου)

Ειπέ δε αυτοίς μη τις κρύψη λογισμόν, επειδή η χαρά των πνευμάτων, κρύψαι εστί λογισμόν, ίνα απολέσωσι ψυχήν.

(Ιωάννου του προφήτου, Βίβλος Βαρσανουφρίου)

Τον δε εσιάτορα (του Κοινοβίου) τούτο ποιούντα κατέλαβον πολυπραγμονήσας· μικρόν γάρ πτυχίον εν τη ζώνη κρεμάμενον έχοντα ορών, έμαθον ως τους εαυτού καθ' ημέραν σημειούμενος λογισμούς, τούτους πάντας τω ποιμένι εξαγγέλει· ου μόνον δε αλλά και ετέρους πλείστους των αυτόθι τούτο ποιούντας εθεώμην.

(Ιωάννου Κλίμακος, Λόγος Δ΄. Περί υπακοής)

Ουδέν γάρ ούτως τοις δαίμοσι και τοις λογισμοίς ισχύν καθ' ημών δίδωσιν ως το τούτους ανεξαγορεύτους εν τη καρδία σιτίζεσθαι και αποκρύπτεσθαι.

(Ιωάννου της Κλίμακος, Περί υπερηφανίας, Λόγος ΚΓ)

Όσπερ τα ωά εν κόλπω θαλπόμενα ζωογονούνται· ούτως και οι λογισμοί μη φανερούμενοι εις έργα προφαίνουσι.

(Ιωάννου Κλίμακος, Λόγος ΚΣΤ΄ Περί διακρίσεως)

Μη απατώ, ώ υιέ υπήκοε Κυρίου πνεύματι οίησεως, και ως εξ ετέρου δήθεν προσώπου τα σά πλημμελήματα τω διδασκάλω απάγγελε. Ου γάρ εστίν εκτός αισχύνης, αισχύνης απαλλαγήναι. Γύμνου σόν μώλωπω τω ιατρώ· ειπέ και μη αισχυνηής· εμόν το τραύμα πάτερ· εμή η πληγή· εξ οικείας ραθυμίας, και ουκ εξ ετέρου προσγινομένη· ουδείς ταύτης αίτιος· ουκ άνθρωπος, ου πνεύμα, ου σώμα, ου τι έτερον, αλλ' η εμή αμέλεια. Γίνου και τω είδει και τω λογισμώ ως κατάδικος επί τη εξομολογήσει· εις γήν νευνεκώς, και ει δυνατόν τους του κριτού πόδας, ως του Χριστού δάκρυσι βρέχων. Έθος πολλάκις τοις δαίμοσιν, ή μη εξομολογείσθαι ημάς υποβάλλειν· ή ως εκ προσώπου ετέρου τούτο ποιείν· ή τινάς επί τη εαυτών αμαρτία καταμέμφεσθαι ως αίτίους.

(Ιωάννου Κλίμακος, Λόγος Δ΄ Περί υπακοής)

Αλλά γάρ και τους λογισμούς της καρδίας σου τω πνευματικώ σου πατρί καθ' ώραν, ει δυνατόν, εξαγόρευε· ει δε μη, τέως εσπέραν μη παρέλθης, αγαπητέ, αλλά και μετά όρθρον τα συμβαίνοντά σοι πάντα, σεαυτόν ανακρίνων, εξαγόρευε. Και πίστιν αδίστακτον έχε προς αυτόν, κάν ο κόσμος άπας αυτόν λοιδορή και διασύρη· κάν αυτόν συ τούτον τοις οφθαλμοίς σου θεάση πορνεύοντα μη σκανδαλισθής μηδέ την πίστιν σου ελαττώσης την προς αυτόν, πειθαρχών τω ειπόντι· «Μη κρίνετε και ου μη κριθήτε».

(Συμεών του νέου Θεολόγου, Κατήχησις)

Παν δε αμάρτημα αναφέρεσθαι δεί τω προεστώτι, ή παρ' αυτού του ημαρτηκότως ή παρά των

συνεγνωκότων, εάν αυτοί θεραπεύσαι μη δυνηθώσι, κατά το υπό του Κυρίου προστεταγμένον κακία γάρ σιωπηθείσα νόσος ύπουλος εστίν εν τη ψυχή.

(Μέγας Βασίλειος, Όροι κατά πλάτος)

Μη εάσητε εν τη καρδία υμών, μηδέ μίσος, μηδέ φθόνον, κατά τον πλησίον, μηδέ (τι) έσω εν τω στόματι υμών και άλλο εν τη καρδία· ο γάρ Θεός ου μυκτηρίζεται, αλλά πάντα θεωρεί και τα κρυπτά και φανερά. Πάντα δε λογισμόν και πάσαν θλίψιν και πάν θέλημα υμών και πάσαν υποψίαν, μηδόλως κρύψητε, αλλ' εξαγγείλλατε μετά πάσης ελευθερίας τω αββά υμών, και, ό ακούσητε παρ' αυτώ μετά πίστεως σπουδάζετε ποιήσαι.

(Αββά Ησαΐου, Λόγος ΚΘ)

Πάντα λογισμόν πολεμούντα σε μη αισχυνθής ειπείν τω μείζονί σου, και κουφίζεται από σου· χώραν γάρ ουκ έχουσι τα πνεύματα, ει μη εις άνθρωπον σιωπώντα τους λογισμούς αυτού, είτε καλοί εισίν είτε κακοί.

(Αββά Ησαΐου, Λόγος ΚΘ)

Μη αποκαλύψης ενώπιον πάντων τους λογισμούς σου, ίνα μη πρόσκομμα δώς τω πλησίον σου. Αποκάλυψον τους λογισμούς σου τοις πατράσιν σου, ίνα η χάρις του Θεού σκεπάση σε.

(Αββά Ησαΐου, Λόγος ΚΘ)

Προσήκει κατά το γεγραμμένον εις τας πρωϊας αποκτείνειν πάντας τους αμαρτωλούς της γης, τουτέστιν τω φωτί της γνώσεως διακρίνειν και εξολοθρεύειν τους αμαρτωλούς λογισμούς εκ της γης, ήτις εστίν η καρδία ημών κατά την του Κυρίου διδασκαλίαν· και ως έτι νήπιον εισί οι υιοί Βαβυλώνος, οι πονηροί φημί λογισμοί, τούτους εδαφίζουν και συντρίβειν προς την πέτραν, ήτις εστίν ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός. Εάν γάρ δια της ημετέρας συγκαταθέσεως ανδρωθώσιν, ουκ αν δίχα μεγάλου στεναγμού και καμάτου νικηθήσονται.

(Κασσιανού του Ρωμαίου, Φιλοκαλία Α)

